

Procesevaluatie Swifterbant Groeit (concept 18092018)

Daarom is het ook zo eenvoudig de wilsuïtingen van het volk verkeerd te begrijpen, verkeerd te duiden of vals weer te geven. (Schmitt, C / 2014 – Duits filosoof)

Na afloop van een project is een procesevaluatie een goede manier het proces af te sluiten. Het levert leerpunten op voor andere projecten. De procesevaluatie is gericht op de manier waarop er is gewerkt, welke keuzes er zijn gemaakt en wat de effecten van de keuzes zijn geweest.

Detail informatie en alle documenten zijn op de website beschikbaar www.swifterbantgroeit.nl

Opdracht

De opdracht van het college van B&W voor het werkteam Swifterbant Groeit is vastgelegd in de notitie Swifterbant Groeit (december 2016). De opdracht is in hoofdlijnen gevolgd. Alleen de contacten met de inwoners van Swifterbant zijn veel eerder gestart dan in de opdracht beschreven.

De opdracht is om voor maart 2018 een advies op te stellen over een woningbouwlocatie in Swifterbant; het definitieve advies is uitgebracht in februari 2018.

Leerpunt:

In de beschrijving van de opdracht vooral de kaders aangegeven voor het proces en minder ingaan op de details over de inrichting van het proces.

Het werkteam

De start van het werkteam was de aanstelling van de onafhankelijk voorzitter. De heer Ad Withaar is op 6 februari 2017 aangesteld door het college B&W.

In maart 2017 was de eerste bijeenkomst met de wethouder en zijn er werkafspraken gemaakt.

Een ambtenaar is aangesteld als de projectleider binnen de gemeente organisatie en hij is het aanspreekpunt voor de onafhankelijk voorzitter en het werkteam. De gemeente levert ook de secretariële ondersteuning tijdens het proces. Deze verbinding heeft goed gewerkt. Informatie was tijdig beschikbaar en vooral de organisatorische acties (vergaderruimte en verslaglegging) waren zeer goed verzorgd.

Tijdens het proces zijn er voortgangsrapportages geweest aan het college B&W en aan de wethouder door de onafhankelijk voorzitter. Er is in alle gevallen een volledige terugkoppeling geweest over deze overleggen naar het werkteam. Het werkteam is tevreden over de frequentie en de inhoud van de contacten met de opdrachtgever. De tussentijdse wisseling van wethouder is goed afgehandeld. Het werkteam heeft hier geen hinder van ondervonden.

De werving van de leden voor het werkteam is gestart met een oproep op de gemeentepagina in de Flevopost.

Er reageerden 11 mensen, allen inwoners van Swifterbant. Met iedereen is een gesprek gevoerd door de voorzitter.

Twee van de mensen die gereageerd hebben zijn niet uitgenodigd om deel te nemen aan het werkteam, een van hen wilde niet functioneren in een team (wilde alleen zijn eigen agenda volgen) en de ander kwam uit de actiegroep (en er was al een werkteamlid met die specifieke achtergrond).

In het werkteam is ruim 250 jaar woonervaring in Swifterbant verzameld met verbinding met allerlei groepen en organisaties in het dorp.

De eerste bijeenkomst van het werkteam was op 10 mei 2017.

In juni 2017 hebben twee werkteamleden zich teruggetrokken; de werkzaamheden waren te tijdsintensief.

Aanpak van het werkteam

Het werkteam is gestart met het opstellen van spelregels voor samenwerking.

De volgende uitgangspunten zijn door het werkteam gezamenlijk vastgesteld:

- a. Niet tellen (stemmen) maar praten met de inwoners van Swifterbant en luisteren naar de inwoners van Swifterbant.
- b. Verzamelen van alle gegevens over woningbouwlocaties die mogelijk zijn en ooit zijn genoemd in voorgaande projecten.
- c. Communicatie met de inwoners volgens een plan van aanpak. Alle documenten van het werkteam zijn openbaar, de bijeenkomsten kunnen door iedere Swifterbanter worden bijgewoond.

Website

De website www.SwifterbantGroeit.nl is opgesteld. Voor het maken van de website zijn offertes gevraagd van 3 bedrijven uit Swifterbant. Dit offertetraject heeft veel tijd gekost, meer dan verwacht. Het maken en inrichten van de website heeft veel tijd gekost, de zomervakantie verlengde de doorlooptijd van de ontwikkeling.

De website is goed bezocht en is een belangrijk instrument geweest voor de inwoners van Swifterbant; het meepraten heeft hier een goede vorm gekregen. De interactieve opzet van de website is geslaagd.

De website is voor het werkteam ook een platform om alle informatie te delen, dat is ook gelukt.

Leerpunt:

Voldoende tijd uittrekken voor het maken en inrichten van een website, minimaal 3 maanden voor een offertetraject.

Facebook

In combinatie met de website is een Facebookpagina gemaakt. De Facebookpagina is weinig gebruikt; de website en email hebben voldoende mogelijkheid gegeven om te reageren.

Leerpunt:

Facebook samen met een interactieve website lijkt dubbelop.

Flyers

Bij de start van het project en bij de start van de website/informatiebijeenkomsten is huis aan huis een flyer verspreid in Swifterbant.

Informatiemappen

Op 3 plaatsen (bibliotheek, De Hoeksteen en De Steiger) is een map met alle informatie ter inzage gelegd, met de mogelijkheid om schriftelijk te reageren. Er zijn geen schriftelijke reacties ontvangen

Gesprekken en bijeenkomsten

Het werkteam is al snel gestart met het geven van informatie aan de inwoners van Swifterbant.

Op de julimarkt 2017 heeft het werkteam het eerste publieke optreden uitgevoerd. Er is niet gekozen voor meer klassieke informatiebijeenkomsten met presentaties maar vooral het praten met elkaar en het luisteren naar elkaar heeft centraal gestaan. Steeds is er reactie/commentaar gevraagd op de inhoud maar ook op de aanpak.

Ook de gesprekken met belanghebbenden op uitnodiging zijn in een goede samenspraak gevoerd. Teleurstellend is de reactie van de ondernemers: er heeft 1 (van de 25) ondernemers gereageerd op de uitnodiging.

Het werkteam is tevreden over de gevolgde werkwijze, het opgestelde communicatieplan is uitgevoerd.

Het adviesrapport

Het adviesrapport heeft als fundament alle reacties uit het dorp. De reacties zijn verzameld in een document met alle ooit genoemde mogelijke woningbouwlocaties. Dit document is steeds gepresenteerd op alle bijeenkomsten en in alle gesprekken. Het uitgangspunt om vooral niet te tellen (meepraten maar niet stemmen) is in de bijlages bij het adviesrapport niet gevolgd, dit is een misser gebleken. Het blijkt altijd gemakkelijker om over getallen te praten en te oordelen dan over de inhoud (wat zeggen mensen). Dit heeft voor onnodige verwarring gezorgd in het bespreken van het advies.

Het uiteindelijk advies is door de leden het werkteam unaniem genomen. De voorzitter heeft niet deelgenomen aan de stemming.

De publicatie van het advies is een ingewikkeld traject. Het bekend worden van de keuze moest vergezeld gaan van de actie van de gemeente om de aankoop van de grond te reguleren (het voorkeursrecht van de gemeente).

Leerpunt:

- Een vorm vinden om een concept adviesrapport ook aan de orde stellen in bijeenkomsten met de inwoners.
- Kwantitatieve weergave vermijden in een rapport dat over kwaliteit en inhoud gaat.

Dorpsbelangen, samenwerking

Bij de start van het werkteam is contact gezocht met Dorpsbelangen. In augustus 2017 het eerste overleg met het (nieuwe) bestuur. De gemaakt werkafspraken over de betrokkenheid van Dorpsbelangen bij het proces zijn gevolgd.

In oktober 2017 is er een presentatie geweest op een vergadering, meepraten en luisteren.

De laatste bijeenkomsten van het werkteam, waarin het uiteindelijke besluit is genomen, zijn bijgewoond door 2 leden van het bestuur van Dorpsbelangen. In mei 2018 is het advies van het werkteam gepresenteerd in een vergadering van Dorpsbelangen.

Tijdens de contacten met Dorpsbelangen, bestuur en leden, zijn er geen signalen ontvangen bij het werkteam dat het advies geen steun zou krijgen van het bestuur van Dorpsbelangen. Het werkteam heeft tijdens de commissievergadering d.d. 7 juni 2018 van de gemeenteraad voor het eerst deze opvatting van het bestuur van Dorpsbelangen gehoord. Het standpunt van het bestuur kwam voor het werkteam als een volledige verrassing.

Leerpunt:

- Contact blijven houden ook in de laatste afrondende fase.

Klankbordgroep

Onderdeel in de opdracht voor het werkteam is het instellen van een klankbordgroep, een extra beoordeling van de aanpak van het werkteam.

Het werkteam heeft een opdracht opgesteld voor de klankbordgroep en een oproep gedaan voor deelnemers aan de klankbordgroep.

Alle mensen die zich hebben aangemeld zijn opgenomen in de klankbordgroep. De groep heeft in 2 bijeenkomsten haar opdracht behandeld. Er zijn geen leden van het werkteam bij de bijeenkomsten aanwezig geweest, alleen de start en de afsluiting is bijgewoond.

De klankbordgroep heeft de vragen van het werkteam uit de opdracht beantwoord maar heeft ook in afwijking van de opdracht een dwingend advies opgesteld over de gewenste woningbouwlocatie.

Bij het ontvangen van het ongevraagde advies is er door de voorzitter op gewezen dat het advies niet meer of minder waarde zou hebben in de besluitvorming van het werkteam dan alle andere gehoorde opvattingen van de inwoners van Swifterbant. Daarnaast is uitgelegd dat de door de klankbordgroep voorgestelde woningbouwlocatie niet voldoet aan de inhoudelijke uitgangspunten. Op deze uitgangspunten is geen commentaar geleverd door de klankbordgroep.

Uiteindelijk heeft de klankbordgroep (te) weinig inhoudelijke reacties opgeleverd op de concept-documenten van het werkteam.

De klankbordgroep heeft na het bekend worden van het advies van het werkteam zeer teleurgesteld gereageerd. Hun advies had door het werkteam opgevolgd moeten worden, het werkteam had niet goed geluisterd.

Leden van de klankbordgroep hebben deze opvatting luid kenbaar gemaakt. De toon van de uitingen van de klankbordgroep was niet steeds correct.

In de nabespreking tussen klankbordgroep en het werkteam zijn wel werkafspraken gemaakt maar de verhoudingen zijn niet echt hersteld.

Leerpunt:

- Bij samenstelling en introductie van een klankbordgroep ook een individueel gesprek aangaan over de deelname aan de klankbordgroep.
- Het raadplegen van individuele experts (influencers) is een mogelijk alternatieve aanpak.

Reacties na het uitbrengen van het advies

Na de publicatie van het advies hebben leden van de klankbordgroep negatief gereageerd. Zij bleven van mening dat hun advies gevolgd moest worden.

Op de website zijn na het uitbrengen van het advies geen negatieve reacties binnengekomen.

In de bijeenkomst van Dorpsbelangen in mei 2018 zijn er geen negatieve reacties geweest.

Rond de tijd van het uitbrengen van het advies speelde in Swifterbant het plaatsen van windmolens dichtbij het dorp en in het dorpsbos. Dit leverde veel negatieve reacties op in het dorp, de emoties lopen hoog op. De plaatsing van de windmolens is (onterecht) gekoppeld aan de keuze voor een woningbouwlocatie. Dit was verwarrend.

Draagvlak

In de uiteindelijke besluitvorming is veel gesproken over draagvlak voor het advies. Het werkteam heeft bij het opstellen van het advies gekozen om niet te tellen maar vooral te vertellen en te laten zien wat de Swifterbanters vinden.

Draagvlak is dan vooral het opsporen van inhoudelijke tegenspraak en niet het tellen van medestanders. Dit blijkt achteraf niet voldoende te zijn uitgelegd door het werkteam. In de opdracht is de verwachting van de vorm en inhoud van het draagvlak ook niet gedefinieerd.

Het is niet ongewoon dat vooral de negatieve geluiden meer gehoord worden. In de huidige wereld van de sociale media lijkt dit een gebruikelijke opstelling.

Het lijkt dat draagvlak in praktijk gaat over de mate van tegenstand en niet over het aantal tegenstanders. Tegenstanders hebben als kenmerk dat zij spreken namens anderen en ook het recht claimen dat te doen.

In de praktijk van draagvlak is de stem van de zwijgende meerderheid niet te horen; de voorstanders laten zich niet of nauwelijks horen. Zij zijn immers tevreden over de oplossing. Het probleem bij draagvlak is dat mensen pretenderen de wil van de meerderheid te kennen en kenbaar te kunnen maken maar de volkswil is altijd een constructie. Het publieke, openbare beeld is dus vertekend.

Draagvlak zou vooral moeten gaan over het organiseren van de dialoog, op een fatsoenlijke manier met elkaar omgaan. Het is niet nodig het altijd met anderen eens te zijn, laat staan aardig te vinden, om samen de best mogelijke oplossing te realiseren. Draagvlak zou moeten gaan over de ruimte om elkaar het verhaal, de opvattingen en ideeën, te vertellen. Tegenstand en weerstand benoemen, niet groter maken, het gesprek aan gaan en elkaar het eigen verhaal te laten vertellen. Daar gaat draagvlak over, niet tellen maar vertellen.

Opvallend is dat na het advies over de woningbouwlocatie op de website en op Facebook niet negatief is gereageerd. Het werkteam heeft alleen van de klankbordgroep negatieve en afwijzende reacties ontvangen via e-mail.

Conclusie

Het proces is grotendeels conform de opdracht en de gemaakte werkafspraken verlopen. Iedere inwoner van Swifterbant heeft de gelegenheid gehad om de opvattingen over potentiële woningbouwlocaties in te brengen, dat is ook ruimschoots gedaan. Het is voor het werkteam een intensief proces geweest dat veel tijd en energie heeft gekost.

Lessen voor de toekomst

De lessen voor een toekomstig project zijn:

- Formuleer de opdracht zo duidelijk mogelijk maar geef de richting meer aan in kaders dan in procesopdrachten.
- Bij het betrekken van inwoners bij planontwikkeling het begrip draagvlak helder definiëren en in de procesaanpak vooral de betrokkenheid van bewoners faciliteren.

- Bij de samenstelling van het werkteam (en klankbordgroep) tijd nemen voor een goede start; zijn de goede mensen aan boord van het project?

Swifterbant, 18 september 2018.

Werkteam Swifterbant Groeit